

Mars 2021

Kompetensutveckling i en industriell verklighet

Det globala näringslivet befinner sig mitt i ett kraftigt omvandlingstryck. Det beror på ett flertal faktorer.

- Teknikutvecklingen i företagen är snabb där exempelvis digitalisering, automation och innovationer driver på förändringarna.
- Identifieringen av klimatförändringarnas negativa inverkan på samhällen har startat en bred omställningsprocess inom näringslivet mot hållbara processer och produkter. Hållbarhet är en konkurrensfördel.
- Pandemin medför att miljoner anställda har blivit korttidspermitterade, vilket tvingat företagen till drastiska anpassningar.

Svensk industri måste möta denna omvandling med kompetenta medarbetare. För att behålla den internationella konkurrenskraften krävs att företagens anställda får bättre förutsättningar för livslångt lärande.

Medarbetarna i Sveriges företag finns spridda över hela landet, inom många branscher, i alltifrån stora till små företag, i växande och krympande verksamheter, i små samhällen och storstadsregioner. Kort sagt i en fragmentiserad verklighet. Att möjliggöra relevant kompetensutveckling för medarbetare från dessa olika miljöer kräver förutsättningar som inte finns idag. Att tillgodose utbildningsbehovet enbart genom traditionell utbildning i fysiska miljöer blir ineffektivt, tidskrävande, dyrbart och organisatoriskt komplicerat. Pandemin har medfört ytterligare svårigheter i att mötas fysiskt. Utbildningspaket för kompetensutveckling i arbetslivet baserat på digitala lösningar har då blivit ett svar.

Men det behövs också former för att bättre identifiera de utbildningsbehov som är väsentliga. Därför krävs det ett lokalt identifieringsarbete för att hitta utbildningsbehoven i yrkesmässiga närmiljöer. Yrkeskunskaperna i alltmer specialiserade företag gör t ex att behoven av nyckelkompetens finns utspridda

över landet. Detta innebär att utbildningsprogram måste sättas samman över kommungränser för att de ska få en tillräckligt kritisk massa av deltagare med de speciella yrkesbehoven.

Det finns en bra överblick över de lokala utbildningsbehoven på kommunernas näringslivsenheter. Dessa har god kunskap om nya trender, investeringar och kompetensluckor i "sin" kommuns företag. Denna kunskap utgör en bra grund för kartläggning av de lokala kompetensbehoven. Det är viktigt att utveckla näringslivsenheternas roll i denna fråga.

Ett närmare samarbete mellan kommunernas näringslivskontor och de många lokala lärcentra som idag finns på ett 160-tal platser runt om i Sverige, skulle göra processen att identifiera utbildningsbehov och utbildningsutbud mer relevant och pricksäker.

Lärcentra fungerar som mäklare och mötesplats i det lokala kompetensförsörjningsarbetet. Därmed har lärcentret flera funktioner:

- sammanställning och analys av individrelaterade utbildningsbehov
- identifiera nya utbildningsutbud
- småskalig mötesplats för de som deltar i distansutbildning. Om man så vill platsens eget lilla "universitet".

Erfarenheterna visar tydligt att hemmastudier behöver kombineras med viss gemenskap i ett lokalt lärcenter. Detta gör att man talar om "*blended learning*". Men om denna modell ska fungera så ska lärcentret ligga inom ett inte alltför långt avstånd från hemmiljön.

Distansutbildning är inte alltid lösningen på problemet med kompetensbrist. Rätt utbildad personal med yrkeskompetens är en bristvara. Ofta tvingas våra företag ta in utbildad arbetskraft som lärs upp på plats. Det är ofta en ineffektiv modell. Men inte heller distansutbildning för denna kategori av medarbetare skulle vara framgångsrik. Här måste stat och region, arbetsmarknadens parter och näringslivets branschorganisationer ta ett större ansvar för att utveckla former för att göra den del av arbetskraften som har bristande kompetens mer anställningsbar.

Sammanfattningsvis anser nätverket Svenska Industri kommuner att

- Stat och region ta ett större ansvar för arbetstagarnas kompetensutveckling samtidigt som allt fler kommuner lägger ner mer resurser på området.
- Det finns en stor potential i utvecklingen av livslångt lärande genom samverkan med arbetsmarknadens parter
- Kommunernas näringslivsenheter, med sina känslspröt in i de industriella behoven, bör i utökad utsträckning samarbeta med de lokala lärcentra för att fånga upp de nya kompetensbehoven.
- Staten och regionerna behöver stärka landets lärcentra finansiellt för att därigenom säkerställa en fungerande "blended learning"
- Staten bör ge universitet och högskolor ett uppdrag att ta fram utbildningsutbud som tillgodoser lokala utbildningsbehov.
- Lärosäten och lärcentra bör utveckla teknik, pedagogik och programinnehåll som är anpassat till det stora behovet av digitalt baserad distansutbildning för yrkeslivet.

Svenska industri kommuner, arbetsutskottet, mars 2021

Catharina Fredriksson, kommunstyrelsens ordförande, Oxelösund

Jan Bohman, kommunstyrelsens ordförande, Borlänge

Andreas Erlandsson, kommunstyrelsens ordförande, Oskarshamn

Anja Johansson, ordförande Stadsbyggnadsnämnden, Luleå

Anton Sjödell, kommunalråd, Gislaved